



BIURO PARAFIALNE:
Pl. Bpa Nankiera 16A
KOŚCIÓŁ: Pl. Uniwersytecki 1
50-140 Wrocław

telefon: 071 344 94 23 lub 604 323 462
e-mail: Parafia.NIJ.Wroclaw@gmail.com
www.uniwersytecki.archidiecezja.wroc.pl

INFORMATOR parafialny

Rzymsko-katolicka Parafia Najświętszego Imienia Jezus - kościół uniwersytecki

30 lipca 2023 r.

NIEDZIELA

325 rocznica
konsekracji kościoła
Najświętszego
Imienia Jezus
we Wrocławiu



1698-2023



godz. 12.30

Uroczysta MSZA św.

przewodniczy

O. Biskup Jacek Kiciński

godz. 13.45

POCZĘSTUNEK w ogrodzie

przy kościele oraz

KONCERT Orkiestry Dętej

godz. 19.15

Koncert Śpiewającej

Rodziny Kaczmarków

Świątynię zbudowali jezuici w latach 1689 - 1698, a prace nad jej wyposażeniem i dekoracją trwały jeszcze przez kolejne niemal 40 lat, aż do końca 1734 roku.

Towarzystwo Jezusowe (Societas Jesu), potocznie zwane zakonem jezuitów zostało założone w Paryżu w 1534 roku przez św. Ignacego Loyolę, 6 lat później, w 1540 roku otrzymując oficjalne zatwierdzenie ze strony papieża Pawła III. Jezuiti początkowo skupiali się na pracy misyjnej i ideologicznej walce z Reformacją. Cele te realizowali głównie poprzez organizowanie edukacji publicznej. Działalność ta szybko przyniosła nadspodziewane efekty. W okresie kontrreformacji jezuici stali się najbardziej skutecznym orężem Kościoła katolickiego w sporach z wyznaniami protestanckimi. Ponadto w XVII i XVIII wieku niemalże zdominowali szkolnictwo w większości katolickich krajów Europy, w tym w Polsce, a poza nią odnosili znaczne sukcesy w swojej pracy misyjnej na wszystkich ówczynie znanych kontynentach.

Od XVI wieku Wrocław był miastem w przeważającej mierze protestanckim i przeciwstawiał się wszelkim prądom kontrreformacji. Dodatkowo zniszczenia materialne oraz znaczne straty ludnościowe, które poniosło miasto w czasie trwania wojny trzydziestoletniej w latach 1618-1648, spowodowały zahamowanie rozwoju społecznego, gospodarczego i kulturalno-artystycznego.

Już Ferdynand I (zm. 1564), który jak wszyscy przedstawiciele cesarskiego rodu Habsburgów, był zagorzałym katolikiem, zamierzał założyć kolegium jezuickie we Wrocławiu. Jednak mimo tego, że był on królem czeskim, a więc i panem Śląska (do 1740 roku będącego częścią Królestwa Czech), nie zdołał stłumić oporu wpływowej protestanckiej rady miejskiej Wrocławia. Kolejne liczne próby podejmowane przez następnych kilkadziesiąt lat również spęłżyły na niczym. Stały pobyt jezuitów w mieście należy datować od 1638 roku, i choć zostali wprowadzeni do Wrocławia podstępem, pod osłoną nocy, to jednak zdołali nie tylko przetrwać początkowe trudne chwile w ukryciu, bez własnego klasztoru, ale, mimo licznych trudności, jakie piętrzyła przed nimi rada miejska, rozwinąć szeroko zakrojoną działalność misyjną. W końcu **cesarz Leopold I przekazał im - w 1659 roku w czasowe użytkowanie, a w 1670 roku na stałe - swoją miejską siedzibę – dawny zamek piastowski położony na lewym brzegu Odry.** Na jego miejscu powstał istniejący do dnia dzisiejszego monumentalny w swojej formie, oryginalny w skali europejskiej zespół nowych budynków: kościoła (1689-98), kolegium (1728-41, ob. gmach główny Uniwersytetu Wrocławskiego) i konwiktu (1734-55). **Jedyną pozostałością starego zamku piastowskiego jest obecna zakrystia.** W międzyczasie kolegium zostało przekształcone w uniwersytet, początkowo o dwu wydziałach, którego inauguracja odbyła się 15 listopada 1702 roku, w dniu wspomnienia świętego Leopolda – imiennego patrona ówczesnego cesarza Leopolda I.

Po zdobyciu Śląska przez Królestwo Prus w połowie XVIII wieku, a także na skutek rozwiązania zakonu jezuitów w 1773 roku, Uniwersytet Wrocławski podupadł i **w roku 1811 przeszedł pod administrację państwa, natomiast kościół Uniwersytecki został przekazany parafii rzymskokatolickiej.** Wtedy też zamknięto drzwi łączące go z uczelnią od strony zachodniej (obecnie są to tzw. szklane drzwi). Od tego czasu jedyne czynne wejście do kościoła znajduje się od strony południowej.

Po II wojnie światowej nieznacznie uszkodzony kościół użytkowali lwowscy jezuici, którzy przybyli do Wrocławia w 1947 roku. Jednak zgodnie z ustaleniami między władzami zakonnymi a diecezją opuścili oni kościół w 1995 roku. Od tego roku parafię prowadzi księża diecezjalni.

Architektura zewnętrzna kościoła jest zwarta, jednolita i bardzo oszczędna w użyciu form. Kościół został zorientowany, tzn. posiada prezbiterium od strony wschodniej. Gdy powstał należał do budowli nowoczesnych, jasnych, z dużymi ok-

nami i bogatym, jednolicie opracowanym wystrojem. W zwieńczeniu wschodniej elewacji znajduje się wykonany ze złoczonej miedzi znak jezuitów - IHS w płomieniach glorii, nadawą dwukondygnacyjną sygnaturka. We wnętrzu harmonijnie połączono architekturę, malarstwo oraz rzeźbę monumentalną.

W dekoracji ścian, filarów, pilastrów, ołtarzy zastosowano jako imitację kamienia barwiony gips – tzw. *stucco lustro*, dzięki któremu rzeźby sprawiają wrażenie wykutych z białego marmuru. Głowice kolumn, gzymsy, ramy obrazów są pozłacane złotem płatkowym. Szczególną rolę pełni w tym kościele jego naturalne oświetlenie.

Świątynia została zbudowana na planie prostokąta. Jej długość wynosi ok. 53 metry a szerokość ok. 26 metrów. Sklepienie osiąga w najwyższym miejscu wysokość ponad 26,5 metra. Jest to kościół

emporowo-halowy – wzdłuż dłuższych ścian, od strony północnej i południowej znajdują się rzędy kaplic, nad którymi umieszczono empory. Nad częścią zachodnią dominuje empora organowa wsparta na trzech arkadach. Nawę i prezbiterium przykrywa sklepienie kolebkowe, kaplice zaś sklepienia żagielkowe.

Autorem malowideł o wyjątkowej randze artystycznej był nadworny malarz cesarski, wybitny wiedeński twórca **Johann Michael Rottmayer von Rosenbrunn**. Dekorował on m.in. tak prestiżowe fundacje sakralne jak kościół Świętej Trójcy w Salzburgu czy kościół św. Karola Boromeusza w Wiedniu. Posługując się techniką fresku mokrego (*al fresco*) komponował monumentalne malowidła iluzjonistyczne. Freski w ko-

ściele Uniwersyteckim powstały w latach 1703-1706. **Cale dzieło malarskie Rottmayera służy, zgodnie z wezwaniem kościoła, uwielbieniu i chwale Najświętszego Imienia Jezus.** Malowidła stanowią niezwykle pełną ilustrację dokonań duchowych i misyjnych zakonu jezuitów oraz jego założycieli, których działalność miała służyć zbawianiu ludzkości w imię Jezusa Chrystusa. Główna kompozycja stanowi ilustrację fragmentu Listu św. Pawła do Filipian: *Aby*

na Imię Jezus zgięło się każde kolano istot niebieskich, ziemskich i podziemnych (Flp 2,10). Potwierdza to cytat z Psalmu 113, umieszczony na łuku tęczowym, pomiędzy nawą a prezbiterium: *Od wschodu słońca aż po zachód niech imię Pańskie będzie pochwalone.* Na sklepieniach prezbiterium i nawy, w kaplicach oraz na emporach, widnieje wiele łacińskich tekstów, będących cytatami z Psalmów, Listów Apostolskich oraz fragmentów litanii do Najświętszego Imienia Jezus, których celem jest wzmocnienie wymowy malowideł.

Wypełniający szczelnie całą ścianę wschodnią kościoła monumentalny **ołtarz główny** z 1726 roku **zaprojektował** artysta – **jezuita Christoph Tausch**, który wykonał także **malowidło w jego centralnej części, przedstawiające scenę obrzezania Dzieciątka Jezus w świątyni.** Scena ta, zgodnie z opisem

325 lat czcimy IMIĘ JEZUS w tym miejscu!



Ewangelii św. Łukasza (Łk 2, 21), mająca miejsce 8 dni po narodzinach Mesjasza, wiązała się z **nadaniem mu imienia Jezus** i jako taka spina cały bogaty program teologiczny wnętrza, związany z Najświętszym Imieniem Jezus. Obraz, namalowany na płótnie o wymiarach ok. 7 na 3,5 metra, w centralnej części ukazuje arcykapłana dokonującego aktu obrzezania. Towarzyszą mu po bokach Maryja i Józef, a górnej partii malowidła, wśród obłoków widoczna jest postać błogosławiącego Boga Ojca w otoczeniu chórów anielskich. **W jednym z mężczyzn, będących świadkami ceremonii - chodzi o diakona ubranego w komżę i podającego nóż arcykapłanowi - możemy dopatrzeć się kryptoportretu**

autora obrazu **Christopa Tauscha**. W zwieńczeniu ołtarza dostrzec można postacie anielskie adorujące symboliczne przedstawienie Imienia Jezus - IHS. Po między kolumnami umieszczono dwie duże rzeźby. Po lewej stronie postać kobieca z kielichem i księgą, z napisem *Terrestrum* symbolizuje Kościół Triumfujący. Adorująca ją postać z kulą ziemską w dłoni obrazuje całą społeczność katolicką Śląska. Śląsk po łacinie to *Silesia* (rodzaj żeński), stąd postać ta jest kobietą. Niektórzy historycy utożsamiają ją z Karoliną - ostatnią z rodu Piastów, która zmarła w 1711 roku po zmianie wyznania z kalwińskiego na katolickie. Po prawej stronie, z napisem *Infernorum* kobieta z krzyżem i wzniesioną ręką, przedstawia Kościół Walczący. Postać pochylona jest nad upadającym człowiekiem symbolizującym herezję bądź istoty podziemne. Ołtarz ten należy do typowych przedstawień zgodnych z myślą Soboru Trydenckiego, o silnej wymowie kontrreformacyjnej. Na sklepieniu, wśród obłoków oraz aniołów widocznych na tle nieba, znajdują się naturalnej wielkości postacie starotestamentowe wielbiące wypisane w centrum, **po hebrajsku złotymi literami imię Boga - Jahwe**. Wśród nich rozpoznać można m.in. Abła, Noego, Abrahama, Izaaka, Melchizedeka, Dawida, Eliasza i Mojżesza.

Warto zwrócić uwagę na dwa wysokie, mosiężne kandelabry wykonane w 1726 roku przez Johanna Jacoba Krumpferta. Prezbiterium oddzielone jest od nawy marmurową balustradą, po bokach której umieszczono mosiężne figurki aniołków trzymających latarnie - wieczne lampy. **Ich światło wskazuje**

na obecność w ołtarzu Najświętszego Sakramentu.

W centralnej części sklepienia nawy znajduje się ogromna kompozycja, przedstawiająca adorację Najświętszego Imienia Jezus przez postacie z Nowego Testamentu, świętych i założycieli zakonu jezuitów oraz ludy czterech znanych wtedy kontynentów. W centrum, na tle otwartego nieba ukazano złoty rydwan ozdobiony napisem IHS w glorii (pierwsze trzy litery greckiego imienia Jezus, godło zakonu jezuitów, którego znaczenie w tradycji Kościoła odczytywane jest także jako

skrót zawołania *Iesus Hominum Salvator* – Jezus Zbawiciel Ludzi), ciągnięty przez symbole czterech ewangelistów: woła, lwa, orła oraz uskrzydloną

postać ludzką. Na rydwanie stoi Dzieciątko Jezus, ukazane z symbolami zmartwychwstania. Adorują je zastępy świętych i apostołów skupionych wokół Maryi, ukazanej jako orędowniczka, oraz liczne grono jezuitów, m.in. założyciele zakonu święci Ignacy Loyola i Franciszek Ksawery. Wokół tego malowidła możemy zobaczyć iluzjonistycznie namalowaną balustradę, za którą stoją współczesne artyści postacie, reprezentujące ludy czterech kontynentów: Europy, Azji, Afryki i Ameryki (Północna i Południowa traktowane jako jeden kontynent), którym towarzyszą odpowiadające im zwierzęce symbole: koń (Europa), wielbłąd (Azja), lew (Afryka), krokodyl (Ameryka). Ludy pozaeuropejskie są namalowane w konwencji portretu zbiorowego, zgodnie z wiedzą artysty o ich wyglądzie i strojach. Jedynie Europa została potraktowana odmiennie. Postacie wychylające się przez balustradę to indywidualne portrety panujących władców, m.in.:

papieża Klemensa IX, cesarza Leopolda I, jego syna Józefa I, biskupa wrocławskiego Franciszka Ludwika von der Pfalz-Neuburga. Towarzyszą im dostojni-

cy kościelni i świeccy, a wśród nich **mężczyzna w jasnej peruce, u którego stóp stoi mały piesek, wychylający leb między tralki balustrady. To autoportret twórcy polichromii Johanna Michaela Rottmayera**. Jak głosi legenda towarzyszący mu pies upamiętnia wydarzenie, które miało miejsce w tym kościele. Podczas malowania polichromii artysta stojący na wysokim rusztowaniu nie zauważył, że zbliżył się do krawędzi podestu. Pies zaczął szczekać i w ten sposób ostrzegł go przed grożącym mu niebezpieczeństwem, ratując w ten sposób malarzowi życie.

Autor: Adam Szelaąg

MARYJA WSPOMOŻYCIELKA i OPIEKUNKA WROCŁAWIA



nabożeństwo w każdy wtorek o godz. 18.00

NIEDZIELA 30 lipca 2023
godz. 19.15

WYSTĘP SPECJALNY



*Serdecznie zapraszam
Ks. M. Mowicz*

325 rocznica konsekracji kościoła
1698-2023 uniwersyteckiego
Najświętszego Imienia Jezus we Wrocławiu

MISJE ŚWIĘTE

22-29 PAŹDZIERNIKA 2023

Już za kilka miesięcy w naszej parafii rozpocznie się *czas Misji Świętych*... Z tej okazji, już teraz *pragnę serdecznie zaprosić Was do uczestnictwa* w tym wyjątkowym wydarzeniu, który daje nam Pan Bóg, byśmy w świetle głoszonego Słowa Bożego spróbowali odnaleźć odpowiedzi na wiele pytań, które zajmują nasze serca i umysły.

Dla kogo są Misje? DLA WSZYSTKICH! Zarówno dla tych, którzy chodzą do kościoła codziennie, trochę rzadziej, jak i dla tych, którzy od dawna w nim nie byli.

Drogi Bracie i Droga Siostró! Proszę, zaplanuj tak czas, aby znaleźć go na udział w misji świętej. Niechaj cała rodzina weźmie udział w naukach, nabożeństwach i Mszy świętej. Zatrzymaj się na chwilę! Odetchnij Bogiem i Jego miłością, abyś nie zginął w gonitwie codzienności, abyś nie zatracił sensu życia i wiary.

Ks. Proboszcz

reaktywacja SCHOLI młodzieżowej

ZAINTERESOWANYCH

**śpiewaniem i graniem w SCHOLI
młodzieżowej w naszej parafii
ZAPRASZAMY NA SPOTKANIE
w NIEDZIELĘ 10 września
po Mszy św. o godz. 18.00**

SPOTKANIA dla młodzieży i KSMu

**KaeSeMowiczów, kandydatów do
bierzmowania oraz MŁODZIEŻ
ZAPRASZAMY NA SPOTKANIA
od 8 września - godz. 19.00
salka parafialna**